

Graves hastalıklı bir olguda ekzoftalmi tedavisi: Total tiroidektomi sonrası orbital radyoterapi

Treatment of exophthalmos in a patient with Graves' disease:
Orbital radiotherapy after total thyroidectomy

Alperen Ergün*, Yeliz Kart*, Emine Bilaloğlu*, Emine Elif Özkan**, Levent Duman*

* Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi A.D., Isparta

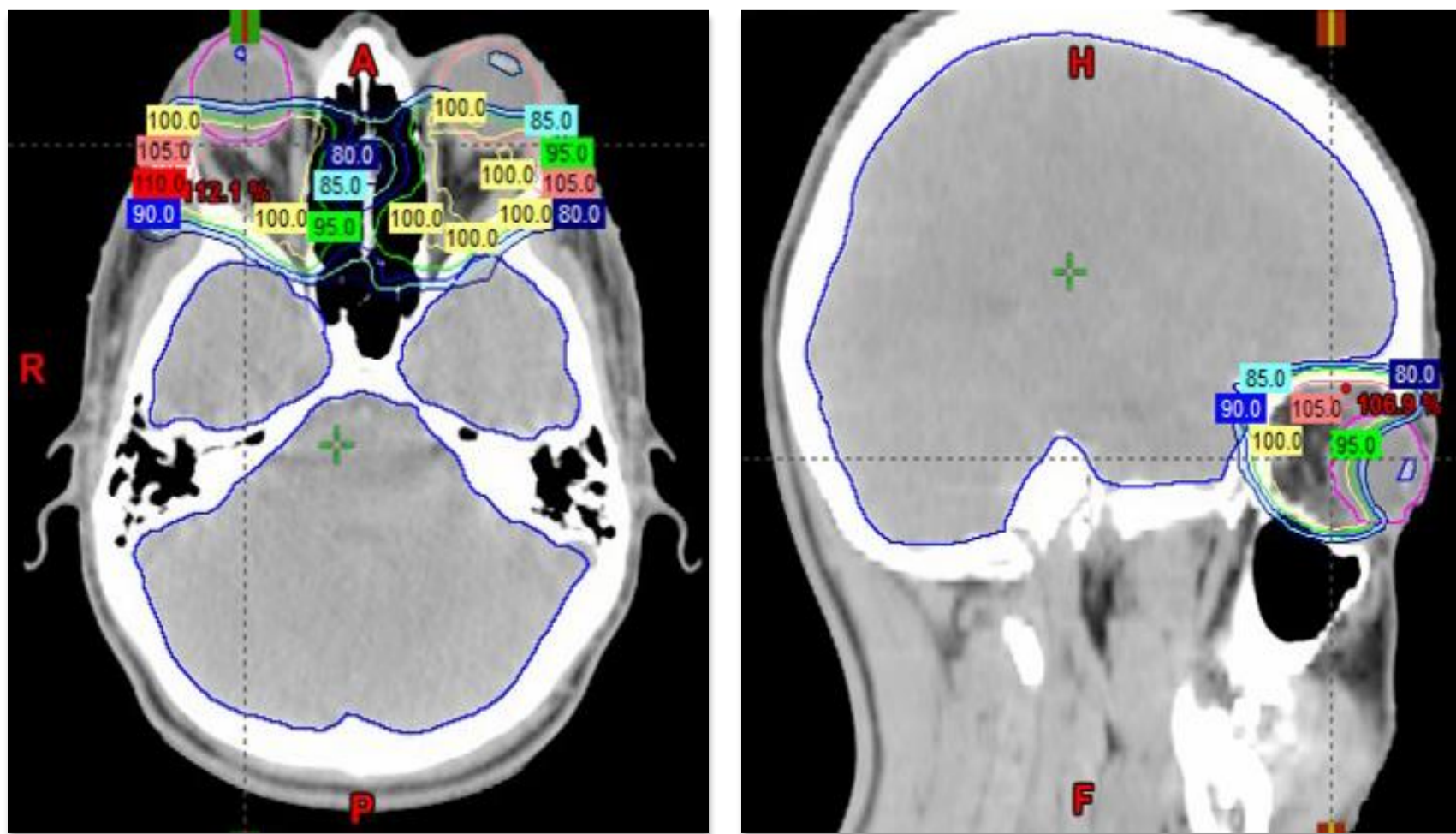
** Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Radyasyon Onkolojisi A.D., Isparta

Giriş

Graves hastalığı diffüz guatr, tirotoksikoz, oftalmopati ve dermatopatiyle seyreden sistemik otoimmün bir hastalıktır.¹ Graves oftalmopatisi, hastalardaki morbidite ve yaşam konforundaki düşüşün en sık nedenidir. Oftalmopati orbital yağ ve bağ dokusunun immün hücreler tarafından infiltrasyonu, sitokinler gibi inflamatuvar mediatörlerin üretimi ve aşırı doku genişlemesi ile karakterizedir.² Oftalmopati tedavisinin birincil amacı ağrıyı hafifletmek, görmeyi korumak ve kozmetik iyileştirmedir. Önerilen tedavi total tiroidektomi ve glukokortikoid tedavidir ancak bu tedavilere rağmen gelişmiş olan ekzoftalminin geriye dönmesi çoğunlukla mümkün olmamaktadır. Bu olgularda uygulanan orbital radyoterapinin %60 oranında başarılı olduğu bulunmuştur.³ Burada Graves hastalığına bağlı ekzoftalmisi olan 17 yaşında erkek bir hastaya total tiroidektomi sonrası uyguladığımız orbital radyoterapi deneyimimizi sunmayı amaçladık.

Olgu Sunumu

Graves hastalığı nedeniyle 5 yıldır metimazol tedavisi ile takip edilen 17 yaşında erkek hasta son 1 yıldır başlayan ekzoftalmi şikayetinin son 2 aydır giderek artması, gözlerde kuruluk, kızarıklık ve ağrı şikayetlerinin belirginleşmesi üzerine cerrahi planlanarak bölümümüze danışıldı. Klinik aktivite skorlaması ile hastada orta şiddette oftalmopati saptandı. Hastaya total tiroidektomi yapıldı. Ekzoftalmi açısından radyasyon onkolojisine danışılan hastaya kontrastlı kranial MRG çekildi. Hastanın MRG sonucunda bilateral retroorbital yağ planlarında belirginleşme, bilateral ekzoftalmus ile uyumlu olarak bilateral glob interzigomatik hattın 23 mm eksternal uzanımı ve özellikle medial ve inferior rektus kaslarında daha belirgin olmak üzere kas yapılarında kalınlaşma izlendi. Ameliyattan 1 hafta sonra orbital radyoterapiye başlandı. Hastaya bilateral retroorbital bölgeye, IMRT (yoğunluk ayarlı radyoterapi) tekniğiyle, 10 fraksiyonda, 2 Gy fraksiyon dozuyla, toplamda 20 Gy eksternal radyoterapi uygulandı. (Resim 1) 2 ay sonra yapılan kontrol muayenesinde ekzoftalminin gerilediği ve klinik aktivasyon skoruna göre oftalmopati şikayetlerinde azalma olduğu görüldü. (Resim 2)

Resim 1. Orbital radyoterapi uygulaması

Resim 2. Hastanın tedavi öncesi (A) ve sonrası (B) görünümü

Tartışma

Patojenik mekanizmaların daha iyi anlaşılmasına ve tedavisindeki büyük çabalara rağmen, günümüzde Graves oftalmopatisinin etkili bir tedavisi hala mevcut değildir. Orbital radyoterapi Graves oftalmopatisi için 50 yılı aşkın süredir kullanılmaktadır. Radyoterapinin orbital yağ ve bağ dokusundaki inflamasyonu ve immün reaksiyonun baskılayıcı etkileri vardır; ancak uzun dönemde katarakt, retinopati ve sekonder tümör gelişimi gibi bazı yan etkileri olabilir.⁴ Katarakt radyoterapinin en iyi bilinen komplikasyonudur. Hastamızda alan boyut ve açıları lensin en az etkilenmesini sağlayacak şekilde tasarlanmış yoğunluk ayarlı radyoterapi tekniğinin ve uygun doz fraksinyasyon şemasının kullanılmasıyla bu risk en aza indirilmiştir. Radyasyon retinopatisi ise oldukça nadir görülen bir komplikasyon olup hastamızda görülmemiştir. Radyasyonun korkulan diğer bir komplikasyonu olan sekonder tümör gelişimi ise şimdiye kadar orbital radyoterapi uygulanan vakaların hiçbirinde bildirilmemiştir.⁵

Sonuç

Düşük doz orbital radyoterapi uygulaması sonrası hastamızda ekzoftalminin gerilediği, oftalmopatinin şiddetinin azaldığı ve herhangi bir yan etkinin ortaya çıkmadığı göz önüne alındığında, radyoterapi Graves oftalmopatisinin tedavisinde güvenli ve etkili bir yöntem olarak kullanılabilir.

Kaynaklar

1. Bartalena L. Diagnosis and management of Graves disease: a global overview. *Nat Rev Endocrinol* 2013 ;9:724-34.
2. Bahn RS. Graves' ophthalmopathy. *N Engl J Med* 2010;362:726-38.
3. Zygulska A. Radiotherapy in the treatment of Graves ophthalmopathy-to do it or not? *J Ocul Biol Dis Infor* 2009;3:1-11.
4. Perez CA, Brady LW, Halperin EC, et al. Principles and practice of radiation oncology. Radiation treatment of benign disease. 2004:2333-4.
5. Bartalena L, Marcocci C, Tanda ML, et al. Orbital radiotherapy for Graves' ophthalmopathy. *Thyroid* 2002;12:245-50.